

XX. FORUM HRVATSKIH MANJINA

14.11.2014-Hrvatska matica iseljenika-Trg S. Radića 3

HRVATSKA KULTURNA BAŠTINA JE I KULTURNA BAŠTINA HRVATSKIH MANJINA U EUROPSKIM DRŽAVAMA KAKO REPUBLIKA HRVATSKA MOŽE PRIDONIJETI NJEZINOM OČUVANJU

O višestoljetnoj nazočnosti Hrvata unutar više kulturnih areala jasno svjedoči bogato materijalno i nematerijalno kulturno nasljeđe (graditeljstvo, pučka umjetnost, jezična baština, tradicijske vještine, običaji i dr.). Ono predstavlja snažan identifikacijski resurs, ali također i hrvatska imena ulica, trgova, naselja – sve su to važni simboli koji izražavaju društveni kolektivni identitet. Suvremeni društveni procesi i životni stilovi ne idu u korist njihovu očuvanju. Proces globalizacije uz neke pozitivne civilizacijske napretke poput dijaloga među zajednicama, istovremeno mogu stvarati nove odnose koji se manifestiraju u odnosima moći između 'visokih' i 'niskih' kultura što može rezultirati gubitkom vrijednosti, svjesnog ili nesvjesnog uništenja manjinske kulturne baštine. Takvim promjenama još su podložnije hrvatske manjinske zajednice, u pravilu demografski male zajednice, čije je djelovanje i čuvanje identiteta otežano nedovoljno razvijenim institucionalnim oblicima organiziranja. Depopulacija i starenje su dodatni problem. Smanjenje broja pripadnika manjinskih zajednica, napose mladih dobnih skupina, ujedno predstavlja smanjenje broja nositelja hrvatskog identiteta. U nekim slučajevima, ovisno o okolnostima i državama u kojima obitavaju pojedine hrvatske manjine, otežano je čuvanje nacionalnog identiteta kroz elemente materijalne kulturne baštine poput građevina, pisanih dokumenata ili umjetničkih djela. Upravo je nematerijalna kultura česta osnova posebnog kulturnog izričaja poput pučke tradicije, govora, vještina, oralne povijest ili usmene književnosti. Stoga su obje sastavnice kulturne baštine, materijalna i nematerijalna dobra, važan čimbenik nacionalne identifikacije i svojevrsna „osobna iskaznica“ jednog naroda.

Postavlja se pitanje kako u manjinskom položaju vršiti afirmaciju vlastitih kulturnih vrijednosti, približiti ih mladim generacijama i zaštititi ih od propadanja. Prvi i osnovni korak je sustavno identificiranje, evidentiranje, dokumentiranje i stručna obrada kulturne baštine. U ovom procesu potreban je angažman resursa postojećih hrvatskih manjinskih institucija, kulturnih udruga, pojedinaca i resursa matične i domicilnih država. U naporima njezina očuvanja važna je uloga matične domovine koja vlastitim iskustvima u zaštiti kulturne baštine može pomoći u primjeni pozitivnih praksi unutar hrvatskih manjinskih zajednica.

Položaj hrvatskih manjina u europskim zemljama je nejednak. Svaka od manjinskih zajednica susreće se sa specifičnim problemima u svojim državama – obilježava ih nejednaka institucionalna

razvijenost, nedostatni ekonomski i ljudski resursi koji su presudni u manjinskim kulturnim politikama. Takve okolnosti nameću obvezu prilagodbe matične države i njezinih institucija u njihovom pristupu prema svakoj od hrvatskih zajednica i poštivanje njihovih specifičnosti. Stoga je cilj ovoga skupa potaknuti raspravu između predstavnika hrvatskih manjina i državnih tijela i institucija matičnoga naroda o mogućim programima i projektima koji bi pridonijeli očuvanju kulturne baštine hrvatskih manjina. Ovogodišnjim stručnim skupom željeli bismo također potaknuti snažnije zalaganje svih nadležnih tijela i institucija Republike Hrvatske u ostvarivanju toga cilja.

Dr. sc. Mario Bara